

zaaknummer 2012-671

15 oktober 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsoptvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

de klaagster,

geboren op [datum],

wonende te [plaats], hierna te noemen: klaagster,

juridisch adviseur: mr. H.J.P.M. van Berckel-van der Rijken,

tegen:

(wijlen) **de aangeklaagde,**

geboren op [datum] en overleden op [datum],

de persoon over wie geklaagd wordt,

hierna ook te noemen: aangeklaagde,

tijdens zijn leven priester van het Bisdom van 's-Hertogenbosch.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 4 april 2012.

Op 5 juni 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Bisschop van 's-Hertogenbosch.

Op 24 september 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen. Zij heeft haar standpunt toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mevrouw mr. H.J.P.M. van Berckel-van der Rijken.

Voorts werd klaagster terzijde gestaan door mevrouw [naam] van KLOKK en mevrouw [naam].

Namens het Bisdom van 's-Hertogenbosch zijn verschenen monseigneur [naam], Bisschop van 's-Hertogenbosch en de heer [naam], kanselier van het Bisdom van 's-Hertogenbosch.

2. De klacht

2.1. Klaagster is in de zomer (mei-juni) van 1960 misbruikt door aangeklaagde in de pastorie van de [naam kerk] in [plaats].

Klaagster woonde met haar ouders vlakbij de [naam kerk] in [plaats]. Klaagster ging wekelijks naar de kerk en kende aangeklaagde.

Klaagster ging op de ziekendag, in mei-juni 1960, met haar ouders naar de kerk.

Na de mis, eenmaal buiten de kerk, kwam er contact tot stand tussen aangeklaagde en de ouders van klaagster. Op de één of andere manier was het de bedoeling dat klaagster met aangeklaagde mee zou gaan naar de pastorie. Klaagster moest meelopen met aangeklaagde. In de pastorie moest ze mee naar een tuinkamer. Eenmaal in de kamer deed aangeklaagde de deur op slot en de gordijnen die voor de tuindeuren hingen dicht. Klaagster moest haar kleren uittrekken. Ze kwam volledig naakt in de kamer te staan en werd overal betast door aangeklaagde. Aangeklaagde wreef over het lichaam van klaagster en betastte en kuste haar overal. Ook in haar kruis. Of aangeklaagde met zijn vinger in haar vagina is gegaan weet klaagster niet meer. Ze weet wel dat ze voor haar idee heel lang poedelnaakt voor aangeklaagde heeft gestaan. Ze denkt dat ze daar misschien wel 20 tot 30 minuten heeft gestaan. Aangeklaagde zei steeds lieve woordjes tegen klaagster. Aangeklaagde streelde klaagster de hele tijd en kuste haar.

Op enig moment werd er op de deur geklopt. Het was de huishoudster, zo hoorde klaagster. Aangeklaagde schrok en zei in paniek tegen klaagster dat ze haar kleren aan moest doen. Klaagster deed snel haar onderbroek en haar hemd aan en werd met de rest van de kleding in haar handen door de tuindeuren naar buiten gestuurd. De tuindeuren gingen weer meteen dicht en de gordijnen werden gesloten, zodat de mensen in de kamer klaagster niet zouden kunnen zien. Zo stond klaagster daar met haar kleren in de hand in de tuin. Klaagster was volledig onthutst en huilde.

Klaagster is vervolgens naar huis gerend. Ze is direct naar haar kamer gerend en lag huilend op bed toen haar moeder naar haar toe kwam. Haar moeder vroeg waarom ze huilde. Klaagster durfde niets te zeggen en heeft daarom gezegd dat ze huilde omdat ze haar kerkboek in de kerk was vergeten. Dat was ook zo, maar dat was natuurlijk niet de reden van het huilen.

- 2.2. Klaagster is volledig het vertrouwen in de mensen kwijtgeraakt en is op het verkeerde been gezet door het misbruik. Enige tijd na het misbruik door aangeklaagde is klaagster voor het eerst misbruikt door een achterbuurman. Dat misbruik heeft ongeveer 7 jaar geduurd. Klaagster durfde daar niets van te zeggen. Klaagster dacht dat het normaal was, althans ze dacht dat ze het maar moest accepteren omdat aangeklaagde het ook deed en het daarom niet verkeerd kon zijn. Klaagster was door het misbruik door aangeklaagde een schichtig meisje geworden. Ze had een soort muur om zich heen gebouwd. Ze was zo bang geworden dat ze simpelweg niets durfde te zeggen. In haar latere leven heeft klaagster diverse moeizame relaties met mannen gehad. Ze is tweemaal getrouwd geweest. Ze heeft twee zoons die nu volwassen zijn. In de relaties was sprake van geweld en seksuele dwang. Klaagster kan zich niet voorstellen dat mensen enig genot beleven aan seks. Het is voor haar altijd iets walgelijks geweest. Toen klaagster tijdens haar eerste huwelijk zonder overleg met haar echtgenoot een sterilisatie ging regelen in het ziekenhuis vroeg de behandelend arts hoe het met haar ging. Klaagster vertelde over haar verleden, waarna de arts klaagster heeft verwezen naar een klinisch psycholoog. De psycholoog adviseerde klaagster om met haar ouders te gaan praten. Dat vond klaagster heel erg moeilijk maar op een goed moment is ze toch gegaan. Haar ouders waren echter niet thuis. Klaagster is naar binnen gegaan en heeft aan tafel een lange brief geschreven met daarin haar hele verhaal. Daarna is klaagster vertrokken met achterlating van de brief op tafel. Haar ouders hebben echter nooit met een woord gerept over de brief. Klaagster heeft later nog wel aan haar moeder gevraagd of ze de brief had gelezen. Moeder antwoordde dat ze er “niets van wilde weten”.

De relatie tussen klaagster en haar moeder is moeizaam. De relatie tussen moeder en de zussen van klaagster is wel goed, hetgeen klaagster steekt. De vader van klaagster is 11 jaar geleden overleden.

Twee jaar geleden is klaagster via via bij [naam behandelaar] ([naam onderneming]) terecht gekomen. Het ging toen psychisch heel erg slecht met klaagster. Ze heeft meerdere malen gedachten gehad over zelfdoding. De behandeling bij [naam behandelaar] is de redding van klaagster geweest. Ze heeft EMDR-therapie gehad, gericht op het misbruik in haar jeugd. De therapie heeft klaagster goed geholpen haar leven weer op de rit te krijgen. Voorheen was klaagster niet in staat ergens alleen naar toe te gaan en nu durft ze dat wel. De behandeling wordt nu voortgezet, gericht op de relatie tussen klaagster en haar moeder. Die slechte relatie heeft naar het idee van klaagster te maken met het misbruik dat haar is overkomen, omdat haar moeder haar op geen enkel moment serieus heeft genomen.

- 2.3. Klager wil in de eerste plaats erkenning voor hetgeen is gebeurd. Daarnaast wil ze anderen ondersteunen in een mogelijke klacht. Op de allerlaatste plaats komt klaagster voor een eventuele schadevergoeding.

3. Het verweer

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven.

[naam], Bisschop van 's-Hertogenbosch heeft in zijn reactie aangegeven dat het omschreven misbruik een gebeurtenis betreft die, zonder vooruit te willen lopen op het onderzoek van de Klachtencommissie, op zichzelf zeer te betreuren is en waarvoor de kerk zich moet schamen. Medeleven en excuses zijn hier op zijn plaats, doch bovenal dient aan slachtoffers recht te worden gedaan en zo nodig hulp worden geboden. Het is daartoe van groot belang dat alle klachten grondig en objectief worden onderzocht, waartoe het Bisdom uiteraard volledig medewerking zal verlenen.

Naar aanleiding van de klacht van klaagster heeft het Bisdom naar vermogen onderzoek verricht in de archieven van het Bisdom.

Aangeklaagde was van augustus 1958 tot februari 1961 kapelaan van de parochie [naam] te [plaats].

Hoewel het archiefonderzoek, althans over misbruik in 1960 gepleegd jegens klaagster, geen directe informatie over seksueel misbruik heeft opgeleverd, blijkt uit de correspondentie in zijn persoonsdossier wel dat aangeklaagde begin 1968, hij was toen godsdienstleraar aan de LTS te [plaats], in verzekerde bewaring heeft gezeten en dat er een veroordeling heeft plaatsgevonden. Het strafbare feit op basis waarvan de veroordeling heeft plaatsgevonden wordt niet genoemd. Afschriften van het vonnis bevinden zich niet in het archief. Per [datum] is aangeklaagde vanwege het in opspraak geraakt zijn, ontslagen als godsdienstleraar.

In de rapportage van de commissie Deetman is bovenstaande informatie ook opgenomen, waarbij de rapporteur concludeert, overigens zonder dat er nog een melding van misbruik voorlag, dat door aangeklaagde rond 1968 waarschijnlijk seksueel misbruik heeft plaatsgevonden.

Hoewel het archief dus geen absoluut uitsluitsel geeft, lijken de correspondentie en veroordeling aan te geven dat er rond aangeklaagde, althans in 1968, iets ernstigs aan de hand was. Nu ook de melding voorligt met meldingsnummer 2011-1902 omtrent misbruik door aangeklaagde gepleegd in 1965 lijkt het waarheidsgehalte van de klacht van klaagster evident. De Bisschop heeft op voorhand aangegeven dat hij zich in zijn beslissing aan het oordeel van de Klachtencommissie zal conformeren. Indien de Klachtencommissie tot het oordeel komt dat een spijt betuiging van zijn kant bij kan dragen aan de verwerking van de gebeurtenis door klaagster dan is hij daartoe uiteraard bereid.

4. De beoordeling

- 4.1 Van toepassing is de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder: de Procedure). Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.
- 4.2 Niet ter discussie staat dat de door klaagster gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.
- 4.3. Er zijn ongeveer 52 jaar verstreken sedert de feiten die klaagster aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het tijdsverloop en het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat klaagster door aangeklaagde is misbruikt, zoals klaagster in haar klacht heeft beschreven. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klaagster haar verhaal heeft verteld. Voorts heeft de Klachtencommissie kennisgenomen van het formulier “Toestemming gebruik melding als steunbewijs” in de zaak met meldingsnummer 2011-1902 waarin eveneens over seksueel misbruik door aangeklaagde wordt geklaagd. Verdere lijken uit de in het archief van het Bisdom aanwezige correspondentie en de veroordeling van klager vanwege een strafbaar feit aan te geven dat er rond aangeklaagde, althans in 1968, iets ernstigs aan de hand was. In de rapportage van de commissie Deetman heeft de rapporteur op grond van vorenstaande informatie geconcludeerd dat door aangeklaagde rond 1968 waarschijnlijk seksueel misbruik heeft plaatsgevonden. Een en ander in onderling verband en samenhang bezien ondersteunt dit de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde.
- 4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klaagster was ten tijde van het misbruik door aangeklaagde 7 jaar oud. Ze had er volledig op moeten kunnen vertrouwen dat zij met aangeklaagde naar de parochie mee kon gaan zonder gevaar te lopen dat haar iets zou worden aangedaan.
- 4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde niet meer in leven is, kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. De Bisschop heeft daartoe een eerste stap gedaan door ter zitting namens het Bisdom het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.
- 4.6. Over het verzoek van klaagster om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de Bisschop zal klaagster zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Bisschop van het Bisdom van 's-Hertogenbosch de klacht gegrond te verklaren en zich in te zetten voor (verdere) vermindering van het leed van klaagster.

Dit advies is vastgesteld op 15 oktober 2012 door mr. H.J. Schepen, voorzitter, mr. M.P.P.M. Merx en mevrouw drs. Th.M. Bronzwaer, leden, bijgestaan door M.H.J. Materman, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klaagster, aangeklaagde en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Bisschop en aan klaagster verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de Bisschop binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klaagster schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 aan de Procedure geeft de Bisschop daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Bisschop.